

´n Skogsbylasses spelstil påminner en hel del om Lapp-Nils`

När jag läser Erik Olssons artikel i Jämten från år 1908 får jag en känsla av att Edvard Larsson (alias ´n Skogsbylasse) och nämnde Nils var något av "tvillingsjälär".

Inte minst i sitt sätt att skildra musikens trolska kraft. Båda spelmännen tycks i flera avseenden ha haft en sorts "tjusningskraft" på åhöraren. Båda spelade taktfast och ingen av dem var notbunden. Edvard hade också stor kärlek till Lapp-Nils polskor. Det framgår av den skivproduktion som han levererade under sin aktiva spelmanstid, speciellt under 1980-talet. Karaktärerna Skogsbylasse - Lapp-Nils har många gemensamma drag när det gäller både levnadsformen och glädjen till den folkliga tonen. Ingen lär ha någon förklaring till Lapp-Nils egenartade stråkföring av fiolen. Ingen har heller lyckats utröna hur ´n Skogsbylasses taktfasta blåsljud var möjligt att genomföra på ett munspel. De var därför båda unika på varsitt sätt att behandla sina instrument.

Lapp-Nils föddes 18 maj 1804 i Hallen. n´Skogsbylasse den 7 november 1925 i Mörsil. Båda hade således den västra delen av Jämtland som sin hembygd. Båda hade också starka kopplingar med Norge, speciellt kring Verdalen. Lapp-Nils vistades en längre tid i trakterna kring Verdal. ´n Skogsbylasse åkte ofta över till sina spelvänner i samma område. Lapp-Nils store kollega på norska sidan hette Gunnar Dahllie. Skogsbylasse hade många men dragspelaren Petter Røstad i Levanger var under många år hans" bästis." Det finns dansfolk som noterat en händelse i Värmland i Ransäter under ett "Bälgospel" under 1980-talets slut. ´n Skogsbylasse var av sina norska spelvänner bjuden att följa med. Aldrig har Ransäters dansloge gungat så som den då gjorde då vännerna och Skogsbylasse drog i gång sina taktfasta gammeldanstakter. I "gropa" hade dagen därefter de flesta besökarna samlats för att få höra sin nye idol. En alldeles speciell munspelare hade skrivit in sig i kulturella folksjälen. Tyvärr tyckte Edvard att det var mödosamt att åka så långt så resorna till "glamusikens Mecka" blev inte så många under hans aktiva speltid.

Zornmärket i guld

Edwards hustru Selma övertalade honom att ställa upp för uppspelning för Zorn-märket. För att bli riksspelman. Sagt och gjort. Med bravur klarade han bronsmärket år 1980 på Skansen i Stockholm. Två år senare erövrade han silvermärket i Linköping. Att få Guld var helt unikt och hade tidigare aldrig hänt i munspelskretsar. Men Zornmärkesnämnden skred till handling och den 10 juli 1994 blev det datum som för alltid finns ihågkommit. Wille Grindsäter i Bjuråker tillhörde nämnden och har berättat att de hade haft tankarna på Edvard en längre tid. I Linköping den 10 juli 1994 blev han den förste munspelaren i Sverige som tilldelats GULDMÄRKET. Juryns motivering lydde: " För traditionsrikt virtuos och mäterligt spel på munspel av låtar från Jämtland." . Detta skeende blev en officiell

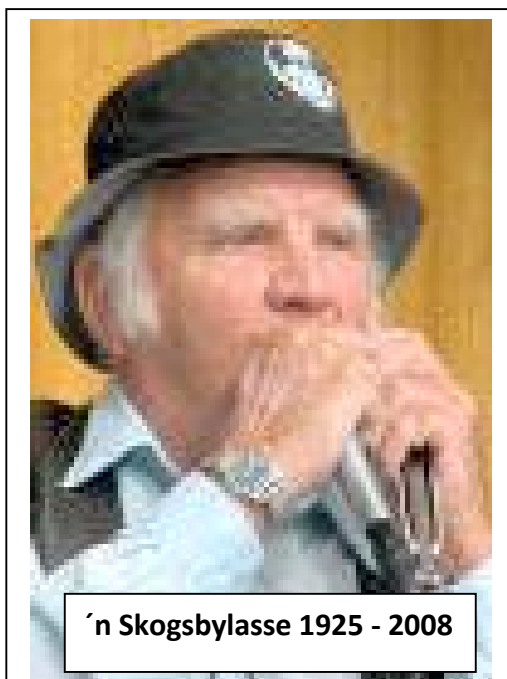
bekräftelse på Edvardss storhet som folkmusikant. Selmas entusiasm för sin makes uppspelningar hade gett resultat. En kort tid därefter gick hon ur tiden.

De två numera legendariska spelmännen var naturromantiker av stora mått. I boken skriver Erik om Lapp-Nils-polskans egendomliga karaktär: "Det torde knappt finnas en danslåt i hela världen så rik på skiftande stämningar som hon. Hon genomlöper känslskalans alla skiftningar från den mest sprudlande livsglädje till det djupaste vemod. Ej så att förstå, det en och samma polska skulle vara så rik på variationer, utan gäller omdömet serien. I denna märkliga folktonskapelse, full av mystik, möta oss rytmer, som tyckas vara direkt hemtade från porlande vårbäckar, tonföljder, som av stråken rätt utförda, minna om snöstormens hvin i fjällskrefvor, om tövindars sus i furuskogens kronor." Edvard var också en stor naturvän och hans kompositioner tillkom ofta under fisketurer eller på gulnande hjortronmyrar.

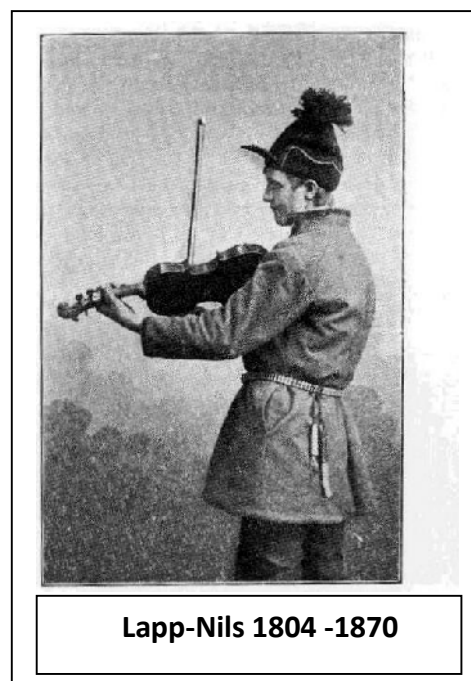
Erik Olsson skriver: "Lapp-Nils repertoar torde ha varit mycket större än en vanlig folkspelmans. Hans ovanliga uppfattningförmåga, när det gällde musik, gjorde, att han kunde spela nästan allt vad han var i tillfälle att höra. Och dessa tillfällen vore rika och många. Han företog nämligen spelfärder ända till huvudstaden. Under en av dessa fick han lust att lära sig notskrift. Men han slutade snart därmed, ty han fann de där svarta punkterna besvärliga. För si jag behöver," lär han ha yttrat," endast höra ett stycke en eller ett par gånger för att kunna det." Ja Lapp-Nils framtoning med sin fiol måste ha varit något speciellt eftersom så många åhörare har uttryckt positiva omdömen och många skickliga och erfarna spelmän talat om sin "överman".

Strapatser i de fjällnära markerna synes ha påverkat de båda spelmännen positivt. Kanske har den västjämtdländska naturen kraften att leverera känsloladdade toner.

Trots den stora tidskillnaden har musiken ändå på något sätt satt en gemensam och tidlös nämnare på deras tillvaro.. De var båda nyskapare under sin tid här på jorden. /Åke Bengtzon, Östersund.

´n Skogsbylasse 1925 - 2008

Lapp-Nils 1804 -1870